nes datæ ab Auguſtino de frui, dantur penes actum
Triplex fruitionis conſideratio. voluntatis. Tripliciter enim conſideratur fruitio.
Primò communiter, prout dicit motum cum gau-
dio, & ſic diffinitur ab Auguſtino, dicente: Frui eſt
vti cum gaudio. Secundò, prout dicit motum ſeu
actum cum quietatione, ſicq; diffinit Auguſtinus,
dicendo: Frui eſt amore inhærere alicui rei ꝓpter
ſeipſam, & ſic ſumitur propriè. Tertiò, prout cõple-
ctitur vtrunque, videlicet quietationem, & delecta-
Auguſti. tionem. ſicq; diffinit Auguſtinus 10. de Trinitate:
Frui eſt quieſcere in cognitis voluntate propter ſe
delectata, & ſic proprijsſimè capitur. Quia igitur
frui ſecundum omnem ſui acceptionem dicit, vel
delectationem, vel quietationem, vel vtrunque, &
omne tale habet rationem boni, eſtque voluntatis
obiectum, ideò frui eſſentialiter actus eſt volũtatis.
Sed quia voluntas non delectatur, nec quietatur, ni
ſi in cognito per fidem, aut ſpeciem, & in eo quod
habet ſpe aut re: hinc aliarum virium actus ad frui-
tionem iſtam diſponunt, non tamen ſunt eſſentiali-
ter ipſum frui. Hæc Bonauentura.
Antiſiod. ¶ Quocirca ſciendum, quòd dominus Guliel-
mus Antiſiodorenſis in Summa ſua videtur eſſe opi
nionis huius, quam Bonauentura hic tangit, ac re-
probat. Ait nanq; Antiſiodorenſis in tertia parte Sũ
mæ ſuæ: Beatitudo non ſolum conſiſtit in viſione
Dei, ſed etiam in amore, ſicut aſſerit Auguſtinus: Vi-
ta ęterna eſt videre quod amas, & amare quod vi-
des. Totum tamen præmium attribuitur viſioni,
ſeu cognitioni, quia cognitio eſt generatiua amo-
ris, & quia primo, ac propriè fruitio eſt in ipſa vi-
Auguſti. ſione: quoniam Auguſtinus dicit in libro de immor
talitatè animæ, quòd intelligere ſeu videre Deum,
eſt idem quod eum audire, & audire idem quod ol
facere, & olfacere idem quod guſtare, & guſtare i-
dem quod tangere, quod eſt propriè frui Deo. In-
Tres animæ dotes. ſuper idem in quarta parte Summæ ſuæ: Tres, ait,
ſunt dotes animæ, duæ ſecundùm naturam. i. in eſ-
ſentia, ſcilicet viſio & dilectio, & tertia, quæ erit illa-
rum perfectio, puta fruitio ſeu delectatio, quæ pro-
priè erit in uiſione, quæ erit tota merces, ſecundùm
Auguſtinum: quod non eſſet, niſi fruitio eſſet iu
ea, imò propriè eſt in ea ſolùm. Si nanque fruitio
propriè eſſet in dilectione, æquè eſſet merces in di-
lectione ſicut in viſione, & ſic æquè potuiſſet Chri-
ſtus dixiſſe, Hæc eſt vita æterna, vt diligant te verum
Deum: quomodo dixit, vt cognoſcant te verũ Deũ.
Ioh. 17. Veruntamen tam viſionis, quàm dilectionis dicitur
eſſe delectatio illa, ſed aliter & aliter. Eſt enim viſio-
nis, vt in qua eſt: ſed dilectionis, ut a qua eſt, & a
qua tenetur & vigoratur. Ad hoc nanque tendit
dilectio, vt per viſionem delectetur in amato. Hinc
paulopoſt denuo ait: Charitas coniungit nos Deo,
ſed non eſt ipſa coniunctio, quoniam coniunctio cõ
uenientis cum conueniente, in cognitione eſt. Nam
ſolus intellectus eſt imago Dei. Hinc propriè loquẽ
do in ſola cõiunctione imaginis ad id, cuius eſt ima
go, conſiſtit fruitio. Sed verum eſt, quòd charitas
mouet ad illam coniunctionem, & facit, ac tenet eã,
propter quod frui, & delectari attribuitur ei. Hæc
Antiſiod.
Diony. ¶ Qui de iſta materia obſcurè, & intricatè loqui
videtur. Siquidem in tertia parte ſummæ ſuæ rur-
ſus ſic arguit: Videtur quòd diffinitio Auguſtini da-
ta de frui, videlicet ꝙ frui eſt amore alicui inhære-
re &c. non ſit conuertibilis cum diffinitio: quoniam
fide, ſpe, charitate, intellectu, & ſapientia delecta-
mur in Deo propter ſeipſum. Ad quod reſpondet
dupliciter. Primò, quòd in diffinitione illa amor
ſumitur largè, prout amor eſt in qualibet virtute,
quoniã fides eſt amor primę veritatis, ſpes amor eſt
ſummæ largitatis, & ita non ſumitur ibi amor pro
charitate. Non enim ſolùm ipſius concupiſcibilis,
ſed etiam etiam potentiæ rationalis, & irraſcibilis
eſt, deſiderare & amare. Nam & omnes homines
natura ſcire deſiderant, & deſiderium illud eſt ratio
nis. Poteſt quoque dici, quòd amor ſumitur ibi ꝓ
charitate, quàmuis enim fide, & ſpe, ac ſapiẽtia Deo
fruamur, maximè tamen charitate, bonum nanque
quod eſt mediatus finis aliarũ uirtutũ immediatus
finis eſt charitatis. fides autem immediatè eſt circa
verum, ſed appetit illud quoniam bonum, ſimiliter
ſpes immediatè ſe habet circa altum ſeu arduum, &
appetit illud quia bonum, charitas verò appetit bo
num quia bonum. Hinc frui per amorem charitatis
potisſimè diffinitur. Attamen quælibet virtus ha-
bet propriã delectationẽ propriumque amorẽ ſeu
inclinationem. Porrò quòd ait Apoſtolus Philemo
ni, Ego te fruar in domino, intelligitur de fruitione
reſpectiua, ut ſit ſenſus: Fruar Deo in te, hoc eſt, re-
ſpectu tui, videlicet ad gaudium Dei, vtilitatemque
tui. Dicimus etiam, quòd virtutibus eſt fruendum,
non obiectaliter, ſed elicitiuè: quia virtutes eliciũt
motus, quibus fruimur Deo. Potentijs verò fruen-
dum eſt originaliter, quia ſunt origines motuum, q
ſunt fruitiones, quibus formaliter eſt fruendum,
ſolo autem Deo obiectialiter, finaliterque fruendũ
eſt. Hæc Antiſiodorenſis.
¶ Cuius vltimo dicto concordat quod ait Petrus: Petrus.
Fruimur aliquo quatuor modis, videlicet effectiuè,
vt potentijs: diſpoſitiuè, vt habitibus: formaliter, vt Frui contingit quatuor modis.
actu fruitiuo, quo in Deo quieſcimus: materialiter
ſeu obiectiuè, vt Deo. Vnde cum quæritur, quo ſit
fruendum, intelligitur propriè quo, vt obiecto. No-
tandum ergo, quòd frui dicit quietationem fruen-
tis. Porro quàm diu poteſt maius ſeu melius aliq̃d
cogitari, mens non quietatur. Cumq; omne creatũ
ſit terminatũ, ſolo Deo fruendum eſt, qui ſolus eſt in
finitus. Propter quod ſolus terminat appetitũ, quo-
niã eo nil maius, aut melius cogitari, ſeu concipi po
teſt. Hæc Petrus.
¶ Præterea ei, quod dictũ eſt ab Antiſiodorenſi,
quamlibet virtutem habere ſuum amorem, & ſuã
delectationem, videtur opponi quod ait hic Bonauẽ Bonauen.
tura: Voluntas ſecundum Auguſtinum amat ſibi, ac
alijs, atq; vt dicit Anſelmus. Voluntas inclinat alias Anſelmus
vires, & eis meretur. Ideò quietatio, & delectatio
eius redundat in aliàs vires. Vnde ſicut voluntas nõ
ſibi cognoſcit, ſed ratio cognoſcit ſibi, ac voluntati:
ita uoluntas ſibijpſi, ac rationi delectatur, & rationẽ
quieſcere facit. Idcirco fide, & ſpe non fruimur ꝓ-
priè, & per ſe, quoniã vtraq; earũ accipit rationẽ tẽ-
dentiæ a charitate. Hæc Bonauentura.
¶ Veruntamen vnamquanque virtutũ habere in Dionyſius
ſe & ex ſe propriam inclinationem, & delectationẽ
in ſuo actu, & tendentiam quandam ſeu ordinatio
nem ad ſuum obiectum, verius reor, prout hoc in
tractatu de gaudio ſpirituali, & pacè interna diſ-
fuſè probaui, cum & philoſophus de virtute gene
raliter proteſtetur, quòd ſignum virtutis eſt dele-
ctatio fiens in opere, & contemplatio ſummæ veri-
tatis in ſeipſa delectabilis eſt. Actio quoque intel-
lectus tendit in aliquem finem, in cuius adeptione,
atque intuitu naturaliter delectatur. Nec minus
delectatur uiſus interior in aſpectu pulchri intelli-
gibilis, quàm viſus exterior in proſpectu pulchri ſen
ſibilis. Dionyſius
¶ Præterea, ꝙ Antiſiodorenſis, ait in diffinitione
frui-